

СИЛАБУС з дисципліни

УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

II семестр III рік навчання

Перший освітній рівень (бакалавр)

Галузь знань 26 Цивільна безпека

Спеціальність 263 Цивільна безпека

освітня програма: Безпека та охорона праці на залізничному транспорті (БОП)

Час та аудиторія проведення занять:

Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектори: Гармаш Богдан Костянтинович (кандидат технічних наук, доцент)

Контакти: +38 (057) 730-10-56, Bonibnbn@gmail.com

Години прийому та консультацій: 13.00-14.00 вівторок - четвер

Веб-сторінки курсу:

Веб сторінка курсу: <http://kart.edu.ua/mat-po-fak-ua/mat-fac-upp-ua>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://zakon.rada.gov.ua/>,
<http://www.dsns.gov.ua/>, <http://dsp.gov.ua/>, <http://uazakon.com/>, <http://www.nau.ua>.

У суспільстві із соціально орієнтованою економікою охорона праці має бути одним з найважливіших завдань соціально-економічної політики як держави, так і кожного підприємства й організації. В умовах сучасного виробництва окремі заходи щодо поліпшення умов праці для попередження професійних захворювань і травматизму є неефективними. Необхідно здійснювати комплексний аналіз умов праці і створювати в загальній системі керування виробництвом підсистему управління безпекою праці на основі проектних підходів У ХХІ ст. на глобальному ринку в умовах жорсткої конкуренції сучасною мовою бізнесу стала висока якість товарів та послуг.

Отже, є нагальна необхідність у практичній реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників залізниці, підприємств всіх форм власності по відношенню до результатів своєї професійної діяльності.

На даний момент серед вітчизняних підприємств спостерігається тенденція щодо впровадження в практику міжнародних і європейських стандартів (<http://www.iso.org>), засобів сертифікації і випробувань, сучасного вимірювального обладнання, передових методів менеджменту якості та довкілля, охорони й безпеки праці (<http://www.certsystems.kiev.ua/uk/iso-14001/sistemi-ekologichnogo-keruvannya-za-iso-14001.html>) тощо. А це потребує залучення до роботи на підприємствах висококваліфікованих фахівців.

Тому надзвичайно важливою і корисною для студентів які вивчають цей курс, буде інформація щодо засобів, видів та форм взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах професійної діяльності, впливу параметрів навколишнього середовища на організм людини, а також методів забезпечення охорони здоров'я в умовах праці від дії шкідливих та небезпечних факторів.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1) Інтегральну компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування..

2) Загальну компетентність

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

3) Фахову компетентність

Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.

Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці.

Чому ви маєте обрати цей курс?

На практиці людина постійно має справу з поняттями *безпека, небезпека, ризик, управління ризиком, моніторинг умов праці*. Отже, теоретичні основи, питання методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності щодо аналізу небезпек і ризиків, пов'язаних із створенням та експлуатацією сучасної техніки і технологій у сучасному суспільстві відіграють велику роль. Вони є основою не тільки науково-технічних знань, але мають велике значення для врахування матеріальних ресурсів та планування, для внутрішньої та зовнішньої торгівлі, для забезпечення якості продукції, взаємозамінності вузлів та деталей та удосконаленні технології, для забезпечення безпеки праці та інших видів діяльності.

Частина курсу присвячена практичній реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників залізниці, підприємств всіх форм власності по відношенню до результатів своєї професійної діяльності.

Більшість тем присвячені таким поняттям як: забезпечення системного підходу до організації охорони праці; система державного управління охороною праці; управління охороною праці на виробництві. Міжнародні конвенція про організацію управління охороною праці; державна політика України з питань управління охороною праці; управління охороною праці на державному і галузевому рівнях; органи державного нагляду за охороною праці; система стандартизації в охороні праці як складова управління охороною праці; міжнародні стандарти з менеджменту безпеки праці OHSAS 18000; основи і методи проведення моніторингу умов праці, менеджмент ризику – це ті базові знання, які створять основу для майбутнього фахівця з безпеки інженерних систем, управлінця охороною праці у будь-якій сфері діяльності.

Команда викладачів і наші колеги-виробничники будуть готові надати будь-яку допомогу з найбільш складних аспектів курсу через електронну пошту і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Цей курс, який вивчається протягом другого семестру, дає студентам глибоке розуміння того, що є забезпечення безпеки праці на основі комплексного

підходу. Ви будете знати принципи державної політики в галузі охорони праці, застосовувати алгоритм державного, галузевого і регіонального управління охороною праці. Проводити наукові дослідження в галузі охорони праці. Можливість напрацювати у себе здатність до кваліфікованого підходу до обов'язків та відповідальності щодо створення в кожному структурному підрозділі умов праці, які відповідають нормативно-правовим актам з охорони праці; щодо основних положень про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Розуміти охорону праці як об'єкт управління; систему управління охороною праці (СУОП) – як підсистему системи управління виробництвом. Загалом, сутність управління охороною праці.

Курс складається з двох лекцій і одного практичного заняття раз у два тижні. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та індивідуальними завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії, на гуртках та подальшої самостійної роботи.

Управління охороною праці / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Самостійні завдання	
	Студентський науковий гурток	
	Індивідуальні консультації	
	Залік / Іспит	

Практичні заняття курсу навчають студентів організації та координації робіт СУОП для створення безпечних умов праці на робочих місцях; обліку, аналізу та оцінці показників охорони праці як підоснова для прийняття управлінських рішень; методам управління в СУОП на виробництві (організаційно-розпорядливі, соціально-психологічні та економічні методи управління). Знання з цієї дисципліни необхідні майбутньому інженеру з безпеки та охорони праці на залізничному транспорті, бо дозволяють використовувати отримані навички для вирішення складних науково-технічних завдань щодо основних методів досягнення безпечних умов праці; системи державного управління охороною праці; управління охороною праці у галузях промисловості, на регіональному та державному рівнях; управління охороною праці на підприємстві

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua/mat-po-fak-ua/mat-fac-upp-ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «<http://do.kart.edu.ua/>» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Під час обговорення ми запропонуємо вам критично поміркувати над значенням управління ризиком, управління охороною праці, забезпечення надійності і безвідмовності технічних систем для науково-технічного прогресу, їх роль в галузі безпеки охорони навколишнього середовища та безпеки праці. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення. Ось деякі з них:

- 1) Формування травматизму як явища. Формування позитивного ставлення до питань з охорони праці;
- 2) Умови праці та фактори, що їх визначають;
- 3) Охорона праці як об'єкт управління;
- 4) Організаційна структура СУОП, критерії ефективності її функціонування;
- 5) Методи реалізації основних функцій СУОП в умовах конкретного виробництва;
- 6) Здійснення безперервного, якісного контролю за станом умов та безпеки праці на робочих місцях;
- 7) Оперативна документація в СУОП (карти контролю умов і безпеки праці, класифікатори можливих порушень норм і правил охорони праці, матеріали опера - тивного контролю та аналізу травматизму і та ін.).

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
2	Лекц.№1. Державна політика в галузі охорони праці	2	ПР 1 Принципи державної політики в галузі охорони праці
2	Лекц.№2. Державна політика в галузі охорони праці		

2	Лекц.№3. Основні методи досягнення безпечних умов праці	2	ПР 2 Алгоритм державного, галузевого і регіонального управління охороною праці
2	Лекц.№4 Основні методи досягнення безпечних умов праці		
2	Лекц.№5 Система державного управління охороною праці	2	ПР 3 Наукові дослідження в галузі охорони праці
2	Лекц.№6 Система і моделі управління охороною праці в Україні		
2	Лекц.№7. Система і моделі управління охороною праці в Україні	2	ПР 4 Системи державного управління охороною праці в галузі, в регіоні, на підприємстві
2	Лекц.№8 Управління охороною праці у галузях промисловості, на регіональному та державному рівнях	2	ПР 5 СУОП на виробництві. Розробка основних технічних матеріалів. Діяльність уповноважених осіб, які наймані працівниками
2	Лекц.№9 Управління охороною праці у галузях промисловості, на регіональному та державному рівнях		
2	Лекц.№10 Управління охороною праці на підприємстві	2	ПР 6 Методи управління в СУОП на виробництві: організаційно-розпорядливі, соціально-психологічні та економічні методи управління
2	Лекц.№11 Управління охороною праці на підприємстві		
2	Лекц.№12 Методи реалізації основних функцій СУОП в умовах конкретного виробництва	2	ПР 7 Облік, аналіз та оцінка показників охорони праці як підоснова для прийняття управлінських рішень
2	Лекц.№13 Методи реалізації основних функцій СУОП в умовах конкретного виробництва		
4	Лекц.№14, №15 Функція СУОП щодо організації та координації робіт у створенні безпечних умов праці на робочих місцях	2	ПР 8 Організації та координації робіт СУОП у створенні безпечних умов праці на робочих місцях

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Індивідуальні завдання.

Виконання самостійного завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності. Навчальним планом дисципліни «Управління охороною праці» передбачено виконання РГР на тему «Оцінка ефективності діяльності СУОПП»

Складовими частинами РГР є:

1. Завдання діяльності СУОПП.
2. Побудова блок-схеми управління охороною праці в структурному підрозділі підприємства.
3. Розрахунок соціальної ефективності працезахоронних заходів у разі діяльності СУОПП:
  - скорочення кількості робочих місць, що не відповідають вимогам нормативних актів щодо безпеки виробництва;

- зменшення кількості зайнятих осіб, які працюють в умовах, що не відповідають вимогам санітарних норм;
- збільшення кількості машин, механізмів та виробничих приміщень, приведених до вимог норм охорони праці;
- зменшення коефіцієнта частоти травматизму;
- зниження коефіцієнта тяжкості травматизму;
- зменшення коефіцієнта частоти професійної захворюваності;
- скорочення коефіцієнта тяжкості захворювання;
- скорочення плинності кадрів через незадовільні умови праці.

4. Висновки.

Розділ 2 має текстовий і графічний матеріали. Обсяг пояснювальної записки РГР - 10-15 сторінок формату А-4.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 30 балів.**

Ступінь залученості:

Відвідування та участь у студентському науковому гуртку з управління охороною праці. Мета участі в гуртку – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання застосування сучасних проблем в галузі законодавства з охорони праці. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

- Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). Ступінь залученості визначається участю у роботі дискусійного клубу з питань щодо засобів попередження відмов, засобів контролю, попереднього аналізу небезпек, технічних засобів забезпечення надійності і безпеки технічних систем.. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (15 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в залежності від складності питання). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача.

Контрольні питання до заліку

- 1 Контроль за станом охорони праці здійснюється.
- 2 Основним питанням теорії і практики охорони праці є.
- 3 Суб'єкт господарської діяльності для реалізації системи управління ОП зобов'язаний.
- 4 Найоптимальніший шлях боротьби з нещасними випадками та професійними захворюваннями це.
- 5 Основними суб'єктами охорони праці є.
- 6 Запис про проведення вступного інструктажу робиться (де, ким).
7. Які види інструктажів з ОП існують.
8. За адміністративні правопорушення в галузі ОП передбачений:
9. Всі працюючі повинні бути ознайомлені з колективним договором.
- 10 Повторний інструктаж проводиться з працівниками (якими).
- 11 Цільовий інструктаж проводиться з працівниками (якими).
- 12 Матеріальне заохочення за підвищення рівня охорони праці здійснюється у формі.
- 13 Вступний інструктаж проводиться з працівниками (якими).
- 14 На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці роботодавець зобов'язаний видати що.
- 15 Первинний інструктаж проводиться з працівниками (якими).
- 16 Під методами пропаганди з ОП розуміють.
- 17 Під управлінням охороною праці розуміють.
- 18 Відповідно до Закону «Про охорону праці» державне управління охороною праці в Україні здійснюють на галузевому рівні.
- 19 Управління охороною праці має включати до себе.
- 20 Відповідно до Закону «Про охорону праці» державне управління охороною праці в Україні здійснюють.

21 Управління охороною праці можна уявити як безперервний процес дій, що включає до себе.

22 Відповідно до Закону «Про охорону праці» державне управління охороною праці в Україні здійснюють на регіональному рівні.

23 Умови праці це.

24 Виходячи з принципів Гігієнічної класифікації праці оптимальні умови праці – це які.

25 Що таке СУОП.

26 Сукупність факторів виробничого середовища й трудового процесу, які впливають на здоров'я й працездатність людини в процесі його професійної діяльності це.

27 Виходячи з принципів Гігієнічної класифікації праці допустимі умови праці це.

28 Оцінювання стану охорони праці проводять за показником.

29 Виходячи з принципів Гігієнічної класифікації праці, умови праці діляться на скільки класів.

30 Шкідливі умови праці характеризуються.

31 Небезпечні умови праці характеризуються.

32 Структура органів управління охороною праці в галузях промисловості встановлюється яким чином.

33 Що таке охорона праці.

34 Кому підпорядковується служба з ОП.

35 Назвіть структуру СУОП.

Команда викладачів:

Гармаш Богдан Костянтинович (<http://kart.edu.ua/pro-kafedry-op-ta-ns-ua/kolectuv-kafedru-op-ta-ns-ua/garmash-bk-ua>) - доцент кафедри охорони праці та навколишнього середовища. Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук захистив за спеціальністю 05.17.01 – «Технологія неорганічних речовин». Коло наукових інтересів – технологія неорганічних речовин, цивільна безпека, екологія.

Очікувані результати навчання

Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.

Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>